

Geachte mevrouw Bromet,

Graag willen wij reageren op de door u opgestelde concept initiatiefnota over veen, d.d. 17-12-2018. Namens de actiegroep “Pompen of Verzuipen” – bestaande uit een aantal positief-kritische melkveehouders uit de regio Zaanstreek-Waterland – roepen we u op om de boodschap minder eenzijdig uit te dragen, de discussie meer in balans te brengen en om burgerparticipatie een prominente rol te geven.

Allereerst willen we onze steun laten blijken voor deze landelijk attentie voor de veelzijdigheid van veen. We ondersteunen uw boodschap dat veenweidegebied vanwege de complexiteit om specifieke aandacht vraagt. Regionaal zijn er diverse initiatieven, ook op onderzoeksgebied. Op provinciaal niveau worden al stappen gezet tot toekomstvisies voor veenweidegebieden. Om deze ontwikkelingen te stroomlijnen lijkt de tijd inderdaad rijp voor landelijke coördinatie en een Deltaplan Veen.

Om de discussie over ons veenweidelandschap te verbreden is het wel noodzakelijk dat er op een aansprekende en correcte manier over gecommuniceerd wordt. Veen is veelzijdig in vele opzichten. Juist die verscheidenheid in de positieve zin van het woord komt nog te weinig in uw conceptnota naar voren. Wij pleiten ervoor om de titel van de nota te herformuleren naar “**De Verborgene Veelzijdigheid: Samen optrekken voor duurzaam veen**”. Zoals nu gesteld is het namelijk stigmatiserend en te negatief geformuleerd. Terwijl veen door vele Nederlanders wordt gezien als oer-Hollands landschap. Door het veen voor te doen als een stiekeme stinkende klimaat-killer wordt er te kort gedaan aan de unieke kenmerken van ons landschap.

Om een voorbeeld te geven: als u een toerist het landschap in Nederland laat tekenen, komt op papier ons typerende landschap met blauwe luchten, groene weilanden, water, molens en koeien. De trots van ons dichtbevolkte land. Ook als melkveehouders zijn we niet alleen trots op ons land. We zijn er geboren. We werken er elke dag en verdienen er onze boterham mee. Resultaat: heerlijke Cono Kaas, lekkere Campina melk en yoghurt en onder andere hoogkwalitatieve babyvoeding voor China. Allemaal kwaliteitsproducten die de hele wereld over gaan. Maar... de bodem in heel West-Nederland zakt. Daar komt bij dat het veenpakket de laatste 1000 jaar is ingeklonken, omdat alle burgers droge voeten willen houden. We bouwden dammen voor het zoete water uit de rivier (AmsterDAM, Monnickendam, EDAM) en duinenrijen voor de zee. Hierdoor konden we voedsel verbouwen en veilig wonen in de Lage Landen.

Waarom krijgt de landbouw nu de zwartepiet toegespeeld van bodemdaling en CO₂-uitstoot? Volgens sommige partijen zijn wij de oorzaak, en moet alleen de agrarische sector bewegen of zelfs verdwijnen om dit op te lossen. Dat vinden wij als actiegroep onterecht. Er dient meer balans in deze discussie te komen, waarbij ook de gunstige effecten van landbouw op veen meegenomen dienen te worden. Grasland neemt bijvoorbeeld CO₂ op voor de groei van gras. Grasland op veen stoot daarentegen ook CO₂ uit door oxidatie van organische stof. Echter, als men veenland gaat vernatten zal de bodem methaan en lachgas gaan produceren door rotting van plantenresten onder water. Die broeikasgassen zijn, respectievelijk, 23 en 200 keer schadelijker per gram dan CO₂. Per saldo schieten we er voor de reductie van totale broeikasgassen mogelijk wel niets mee op.¹ De verwachting is dat resultaten vanuit het innovatieprogramma Veen hier de komende jaren uitsluitsel over gaat geven.

Dan maar lisdodden, veenmos of azolla telen op onze veengronden? Het Waterlandse veen is in 10.000 jaar ontstaan door hoofdzakelijk riet en berkenbomen. Veenmos, lisdodden of azolla telen op deze licht zure veengrond is hier onnatuurlijk en bovendien ingewikkeld. Daarbij verandert het landschap drastisch, zoals het er nog nooit heeft uitgezien. Is dat wat de burger ook wil?

De Europese Unie heeft Waterland bovendien uitgeroepen tot kerngebied voor weidevogels. De vogelrichtlijn biedt stimulansen om de Kieviet, grutto, scholekster en tureluur in stand te houden (artikel 6 van de habitatrichtlijn van de Europese Unie). Met bovengenoemde teelten zouden we

hiervoor op onze vingers getikt worden door Brussel. Dit internationale onderdeel met betrekking tot weidevogelbescherming komt nog niet naar voren in uw conceptnota.

Veelzijdigheid op veen uit zich ook in de grote diversiteit in bedrijfsvoering van onze agrarische bedrijven. Economisch gezien hebben we in Zaanstreek-Waterland robuuste melkveebedrijven. Zij leveren de hoogste kwaliteitsmelk én leveren daarbij een ver bovengemiddeld bijdrage aan biodiversiteit, natuurwaarden en duurzaamheidsdoelstellingen. Daarbij hebben we wuivende graslanden met koeien, bloeiende akkerranden, ecologische sloten, plasdrasweilanden, kruidenrijke hooilanden. Zomaar een greep van wat wij als melkveehouders doen met ons land om het duurzaam, aantrekkelijk en economisch rendabel te houden, hoeveel meer top natuur willen we nog!! Waarom dan de groene graslanden opgeven en de koeien weggagen uit het landschap? Stopt dat dan de bodemdaling? Is dan het klimaatprobleem opgelost? Waarschijnlijk niet. Als agrarische sector zijn we al jaren innovatief bezig om de bodemdaling van onze graslanden te remmen en mogelijk in de toekomst te stoppen. Wat betreft de klimaatdoelstellingen is de agrarische sector als één van de weinige sectoren goed op schema om de doelstellingen te halen, ook op de veengronden. Resultaten uit een zeer recente raming van het Planbureau van de Leefomgeving (d.d. 25 januari 2019)ⁱⁱ dienen in uw conceptnota beschreven te worden, zodat de beeldvorming minder eenzijdig wordt.

Om de bodemdaling en broeikasgassen echt te beteugelen moeten we samen aan de slag! In het Manifest “**Landbouw en landschap in de metropoolregio Amsterdam**” – opgesteld door Water Land en Dijken, LTO, Cono en Friesland Campina – wordt duidelijk omschreven hoe we er voor staan en welke acties er nodig zijn om deze omgeving aantrekkelijk te houden voor iedereenⁱⁱⁱ. Want veelzijdigheid aan veen vraagt om een veelzijdige aanpak. Met daar binnen mogelijkheden voor diverse innovatieve oplossingen, waarbij uit verschillende perspectieven meegedacht wordt gedurende alle fases van beleidsvorming en -uitvoering.

Aangezien bodemdaling in de steden tevens grote gevolgen heeft, roepen wij u dan ook op om burgerparticipatie met betrekking tot veen in de nota op te nemen. Laat de commissie Deltaplan Veen ook direct een burgerplatform aanstellen, waar binnen burgers uit zowel dorpen als steden mee kunnen praten, net als boeren en ondernemers vanuit andere sectoren. We hebben vooral slimme toepassingen op de graslanden nodig, anders ingerichte natuurgebieden en een waterhuishouding in de steden die opnieuw tegen het licht gehouden dient te worden. Zo vinden we stap voor stap de weg omhoog en gaan we voor een mooi en duurzaam landschap waar we nog jaren trots op kunnen zijn.

Als organisatoren van de protestactie tegen het moerasplan van de Provincie Noord-Holland, d.d. 3-12-2018, volgen we deze landelijke ontwikkelingen op het gebied van veenweidelandschappen met veel interesse. We zien uw herziene conceptnota dan ook graag tegemoet.

Met vriendelijke groet,

Actiegroep Pompen of Verzuipen
31-1-2019

ⁱ Van den Pol-Van Dasselaar; Van Deusichem; Oenema (1999). Methane emissions from wet grassland on peat soil in a nature preserve. Biogeochemistry 44: 205. <https://doi.org/10.1007/BF00992979>

ⁱⁱ Planbureau voor de Leefomgeving (2019). Kortetermijn raming voor emissies en energie in 2020. Zijn de doelen uit de Urgenda-zaak en het energieakkoord binnen bereik? P. Hammingh (red.) – gepubliceerd op 25 januari 2019, zie: https://www.pbl.nl/sites/default/files/cms/publicaties/pbl-2019-kortetermijnraming-voor-emissies-en-energie-in-2020_3430.pdf.

ⁱⁱⁱ Landbouw en Landschap in de metropoolregio Amsterdam. Naar een duurzame toekomst voor veehouderij en akkerbouw. Manifest gepubliceerd in mei 2018. Voor meer informatie zie: <https://www.ltonoord.nl/provincie/regio-west/noord-holland/nieuws/2018/06/15/landbouwsector-wil-economie-en-ecologie-metropoolregio-amsterdam-versterken>